

Більше, ніж ЗВТ. Що дасть Україні участь у Пан-Євро-Мед

Вікторія Микуляк, для Європейської правди _ Четвер, 22 грудня 2016

Україна на сьогодні є учасницею угод про вільну торгівлю, які загалом охоплюють сорок шість країн.

Це означає, що потенційно українські товари можна продавати без сплати ввізних мит на значній частині міжнародного ринку. Основною умовою для цього є підтвердження, що товар вироблено в Україні.

Та існують нюанси.

Для отримання такого підтвердження недостатньо просто пошити сукню чи виготовити меблі на території України. Товар повинен відповідати так званим правилам походження.

Складнощі походження

Правила походження товарів встановлюють зв'язок між товаром та країною виробництва. Їхня мета - з'ясувати, чи застосовуються до нього тарифні преференції.

До початку 1990-х такі правила застосовувалися дуже рідко. Вони регулювали в основному надання деяких автономних тарифних преференцій - як-то в рамках Генеральної системи преференцій ЄС, бенефіціаром якої ще залишається Україна.

Вперше комплексну політику щодо преференційного походження товару було розроблено Європейським Союзом. Він є ініціатором найбільшої кількості угод про преференційну торгівлю у світі.

На сьогодні дотримання правил походження є передумовою для застосування знижених ставок ввізного мита в рамках ЗВТ та митних союзів. Зокрема, преференційне походження базується на:

- місці виробництва;
- умовах виробництва товару (він повинен бути вироблений або пройти "достатній рівень переробки" у відповідній країні).

Таким чином, правила походження встановлюють своєрідну формулу для кожного конкретного товару, що дозволяє визначити належність останнього до певної країни.

Як підтвердити "made in Ukraine"?

Походження товару з України має бути підтвержене спеціальним документом, статус якого затверджується в рамках кожної преференційної торговельної угоди. Наприклад, для експорту товарів до ЄС чи ЄАВТ (Швейцарія, Норвегія, Ісландія, Ліхтенштейн) товари повинні супроводжуватися Сертифікатом перевезення Eur.1.

Це - своєрідний "паспорт", що засвідчує належність товару до України. А для отримання його товари повинні відповідати правилам походження.

Для прикладу, молочна продукція в разі її експорту до ЄС може отримати Сертифікат Eur.1, тільки якщо виготовлена виключно з української сировини.

Але з цього правила є виняток! Він має назву **двостороння кумуляція**. Ця можливість, зокрема, прописана в Угоді про асоціацію України з ЄС.

Згідно з нею, при виробництві українських товарів, що експортуватимуться до ЄС без сплати мит, можна використовувати європейську сировину нарівні з українською. Так само, українська сировина може використовуватись для виробництва європейських товарів, що потім імпортуватимуть до України.

Проте в силу суворості правил походження для деяких категорій товару безмитна торгівля охоплює не такий широкий перелік продукції, як хотілося б.

Наприклад, для одягу, що експортується до ЄС без сплати ввізних мит, встановлена вимога "виробництво з пряжі". Це так зване правило подвійної трансформації: пряжа → тканина → одяг, відповідно до якого іноземна сировина для виробництва одягу в Україні може завозитися тільки на стадії пряжі.

Тобто український костюм має бути пошитий з тканини, що вироблена в Україні (базове правило) або в ЄС (правило двосторонньої кумуляції).

Пряжа ж, з якої в Україні виробляється тканина, може бути імпортована з інших країн.

Це лише один з прикладів, що є перешкодою для безмитного доступу на ринок ЄС. Своєрідним рятівником для експортерів, що стикаються з подібними проблемами, може бути *Регіональна конвенція про пан-євро-середземноморські преференційні правила походження ("Пан-Євро-Мед")*.

До неї хоче приєднатися Україна. Відповідна заявка подана до Генерального секретаріату Ради ЄС у вересні цього року.

Пошиття одягу для експорту його до ЄС в рамках Угоди про асоціацію

- Іноземна сировина може завозитися на стадії пряжі (або волокна);
- Всі операції, що слідує за виготовленням в Україні тканини з пряжі надають товару статус походження.

Вияток: правило двосторонньої кумуляції (використання тканини з ЄС)

Пан-Євро-Мед: що це?

Пан-Євро-Мед – це інструмент, розроблений Європейським Союзом для співпраці зі своїми торговельними партнерами, а також останніх між собою.

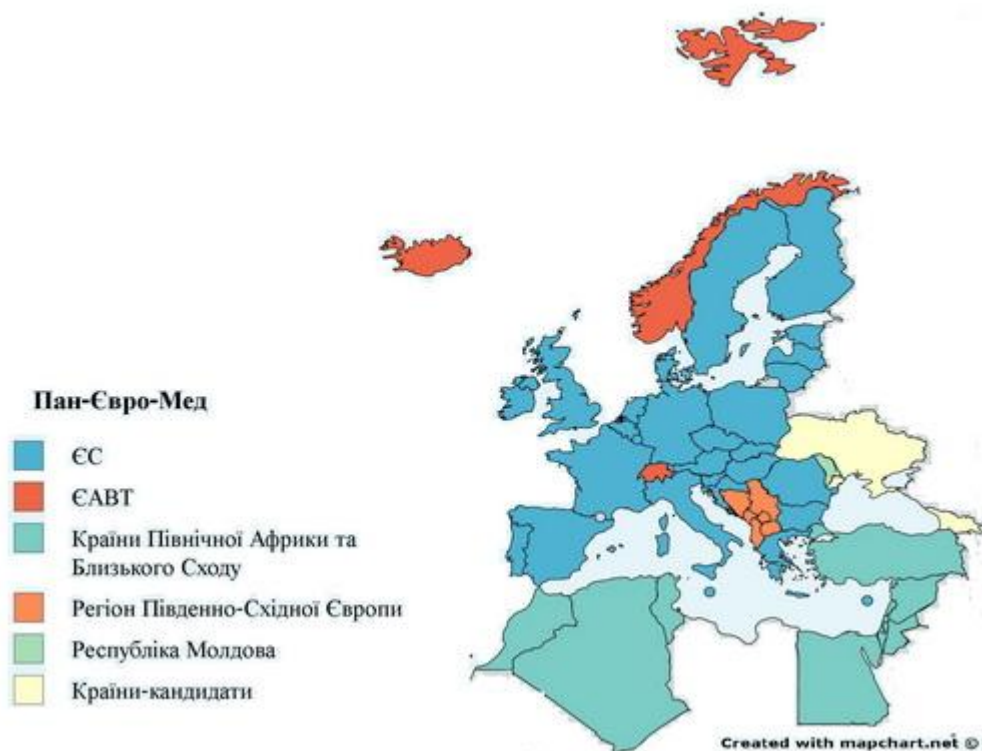
Як зазначалося вище, ЄС є одним з найбільших промоутерів преференційної торгівлі у світі. Недарма його сучасну торговельну політику характеризують як "еру глибоких та всеосяжних ЗВТ".

Зокрема, така тактика була обрана після того, як в глухий кут зайшли переговори Доха-раунду СОТ, в рамках якого ЄС пропагував всеосяжне поглиблення міжнародної торгівлі. В результаті зараз ЄС є учасником понад 50 преференційних торговельних угод, що включають ЗВТ та митні союзи.

Більше того, ЄС будує преференційні торговельні угоди таким чином, що вони стають інструментами для співпраці як Євросоюзу зі своїми контрагентами, так і останніх між собою. Одним з майданчиків для такої співпраці є Пан-Євро-Мед.

Спробуємо розібратися детальніше, що стоїть за цією складною назвою.

Пан-Євро-Мед налічує наразі 42 учасники. Серед них – ЄС, ЄАВТ, країни Північної Африки та Близького Сходу (Алжир, Єгипет, Ізраїль, Йорданія, Ліван, Марокко, Палестина, Сирія, Туніс, Туреччина), регіон Південно-Східної Європи (Албанія, Боснія і Герцеговина, Македонія, Сербія, Чорногорія, Косово), а також Молдова.

Зокрема, Пан-Євро-Мед встановлює *уніфіковані правила походження* для торгівлі товарами у Пан-Євро-Середземноморському регіоні й, таким чином, дозволяє посилювати економічну інтеграцію та торговельні зв'язки.

Базуючись на принципі "*what is yours is mine and what is mine is yours*" ("те, що твоє, є моїм, а моє – твоїм"),

Пан-Євро-Мед дозволяє країнам-учасникам використовувати сировину одна одної для виробництва товару і користуватися при цьому тарифними преференціями.

Загалом цей інструмент охоплює близько шістдесяті преференційних торговельних угод, що укладені між країнами Пан-Євро-Середземноморського регіону. До кожної з них додано протокол з однаковими правилами походження товару.

Наприклад, в разі приєднання України до Пан-Євро-Мед торгівля з ЄС здійснюватиметься згідно з правилами походження товарів, що передбачені в даній конвенції (наразі застосовуються правила, закріплені в Протоколі 1 до Угоди про асоціацію між Україною та ЄС). На цих же правилах базуватиметься й торгівля з країнами ЄАВТ та іншими учасниками Пан-Євро-Середземноморського регіону, з якими в Україні є укладені ЗВТ.

На відміну від двосторонньої кумуляції, що встановлена більшістю угод про преференційну торгівлю, Пан-Євро-Мед йде далі та передбачає правило **діагональної кумуляції**. Тобто дає можливість країнам-учасникам використовувати сировину одна одної та встановлює однакові правила переробки товарів.

Завдяки діагональній кумуляції для виробництва товару може використовуватися сировина з країн, що не є сторонами преференційної угоди, в рамках якої здійснюється торгівля.

Таким чином, спрощуються умови торгівлі для експортерів. А для країни це можливість знайти свою нішу у процесі виробництва певного товару та нарощувати потенціал у відповідному секторі. І, як наслідок, стати незамінною ланкою у глобальних та регіональних ланцюжках доданої вартості.

Наприклад, костюм, пошитий в Україні з тканини, виробленої в Туреччині, зможе імпортуватися до ЄС без сплати ввізного мита.

Як зазначалося вище, Угода про асоціацію не дозволяє цього робити.

Пан-Євро-Мед відкриває також нові можливості для української сировини. Наприклад, український листовий метал зможе використовуватися для виробництва побутової техніки у країнах ЄАВТ чи Туреччині, що потім експортуватиметься до ЄС в рамках преференційного торговельного режиму між тими країнами та Євросоюзу.

Що далі?

Для застосування діагональної кумуляції в Пан-Євро-Середземноморському регіоні Україні необхідно:

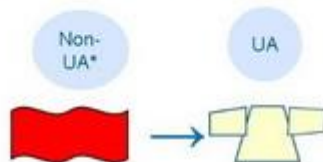
- приєднатися до Пан-Євро-Мед;

- укласти окремі угоди про ЗВТ з тими країнами, з якими буде здійснюватися "кумуляційна" торгівля.

Так, для експорту до ЄС одягу, пошитого з турецької тканини без сплати ввізного мита, Україна повинна:

- бути учасницею Пан-Євро-Мед;
- мати торгівлю не лише з ЄС у рамках Угоди про асоціацію, а й укласти угоду про вільну торгівлю з Туреччиною.

Застосування діагональної кумуляції для експорту одягу до ЄС

* Використання сировини (тканини) з країни, що:

- є учасницею Конвенції;

- уклала з Україною угоду про преференційну торгівлю (ЗВТ/ митний союз).

Варто нагадати, що вже зараз Україна має вільну торгівлю з такими учасниками Пан-Євро-Середземноморського регіону, як ЄС, ЄАВТ, Чорногорія, Македонія, Молдова (в рамках ЗВТ СНД).

Також ініційовані переговори щодо укладення ЗВТ з Туреччиною та Ізраїлем. Крім того, до цієї конвенції приєднується Грузія, з якою в Україні вже більше десяти років діє двостороння ЗВТ. Тому Пан-Євро-Мед для України – це насамперед спрощений доступ до глобальних та регіональних ринків торгівлі, а також передумова для виробництва товарів з високою доданою вартістю.

Автор: Вікторія Микуляк,
юрист юридичної фірми "Саєнко Харенко"